

Asiakkaiden kuljettaminen vesillä

Lähtökohta on, että miehitettynä vuokrattu vene on katsastettava vuokraveneeksi ja kuljettajalla on oltava vuokraveneen kuljettajakirja.

Vuokraveneen kuljettajakirja

Edellytykset vuokraveneen kuljettajakirjan saamiselle on:

- ✓ vähintään 18 vuoden ikä
- ✓ kopio voimassa olevasta ajokortista tai sen saamiseksi vaadittavasta lääkärintodistuksesta
- ✓ todistus voimassaolevasta ensiapukoulutuksesta (EA1)
- ✓ riittävä kokemus vuokraveneen kuljettamiseen

Vaadittavat taidot voi osoittaa *Traficom*in hyväksymän veneilyjärjestön antamalla todistuksella tai suorittamalla tentti *Traficom*in alueellisessa toimipisteessä. Kuljettajan pätevyyskirja tai muu ylempi ammattimaiseen merenkulkuun tarkoitettu kansipäällystön pätevyyskirja, kuten kalastusaluksen kuljettajalupakirja, on myös riittävä osoitus teoriaosaamisesta.

Vuokraveneen kuljettajakirjan tentti sekä erillinen lakiosan koe järjestetään *Traficom*in toimipisteissä ja niiden hinta on 150 euroa. Vuokraveneen kuljettajakirja on voimassa toistaiseksi ja sen hinta on 150 euroa.

Lisäksi vuokraveneen kuljettajakirjan saamisen edellytyksenä on, että tuntee

- vesiliikennelain (463/1996) ja vesiliikenneasetuksen (124/1997) säännökset
- meriteiden säännöt (SopS 30/1977, liitteineen)
- sisävesisäännöt (252/1978)
- merimerkit, merikartan, kompassin, suuntimisen, suuntien asettamisen ja laivapäiväkirjan pitämisen sekä
- tarpeellisin osin merilain (674/1994) ja muut aluksen päällikköä koskevat säännökset.

Taustaa

Vaatimukset huvialuksen ja miehitetyn vuokraveneen kuljettamiseksi

Suomessa huviveneen kuljettajalta ei vaadita erityistä pätevyyskirjaa, vaan edellytyksenä on riittävä ikä, kyky ja taito. Näitä ei ole määritelty tarkemmin, joskin rekisteröitävää moottorikäyttöistä vesikulkuneuvoa kuljettavan henkilön (käytännössä ohjailusta vastaavan eli päällikön) tulee olla 15 vuotta täyttänyt.

Yli 24-metrinen huvialuksen päälliköllä on oltava kansainvälinen huviveneen kuljettajan pätevyyskirja. Huvialuksella tarkoitetaan urheiluun tai vapaa-ajan viettoon tarkoitettua alusta, jonka rungon pituus sovellettavien yhdenmukaistettujen standardien mukaan mitattuna on yli 24 metriä ja jonka bruttovetoisuus on alle 500. Kansainvälisen huviveneen kuljettajan pätevyyskirjasta säädetään laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain

(1687/2009, ns. laivaväkilaki) 15 §:ssä. Pätevyyskirjan saamisen edellytyksistä säädetään aluksen miehityksestä ja laivaväen pätevyydestä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (166/2013, ns. miehitysasetus).

Miehitettynä vuokratun vuokraveneen kuljettajalla on oltava vuokraveneen kuljettajankirja. Jos miehittynä vuokratun vuokraveneen kuljettaja toimii kansainvälisessä liikenteessä, hänellä on oltava vuokraveneen kuljettajankirjan lisäksi kansainvälinen huviveneen kuljettajan pätevyyskirja.

Miehitysasetuksen 32 ja 33 §:ssä on säännökset vuokraveneen kuljettajankirjan ja kansainvälisen huviveneenkuljettajankirjan saamisen edellytyksistä. Vuokraveneen kuljettajankirjan saaminen edellyttää muun muassa 18 vuoden ikää, henkilöauton ajokortin saamisen edellytyksenä olevaa lääkärintodistusta ja ensiapukoulutuksen suorittamista sekä soveltuvaa kokemusta aluksen kuljettamisesta. Molemmat kuljettajankirjat edellyttävät myös kokeen suorittamista. Kansainvälinen kuljettajankirja edellyttää erityisen kansainvälisen tutkinnon suorittamista.

Laivaväkilaki sisältää myös valtuutuksen, jonka mukaan Trafi voi antaa tarkempia määräyksiä huvialuksen ja vuokraveneen miehityksestä ja siihen liittyvistä laivaväen pätevyysvaatimuksista. Lain nojalla Trafi on antanut määräyksen laivaväen pätevyyksistä (19.6.2014, TRAFI/13222/03.04.01.00/2013), jossa määritellään, mitä asiakokonaisuuksia – kuten meriteiden säännöt ja vesiliikennelaki – vuokraveneen kuljettajankirjan saamiseksi on hallittava.

Tentin voit tulla suorittamaan Trafin alueellisiin toimipisteisiin.

http://www.trafi.fi/tietoa_trafista/yhteystiedot/toimipaikat

Lakiosuudessa tentitään vesiliikenne asetus (124/1997)

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19970124> ,ja merilain luku 6 (aluksen päällikkö), luku 16 (meripelastus) sekä luku 18 (päiväkirjat, meriselitys ja katsastus).

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940674>

Lisäksi varmistetaan, että henkilö ymmärtää meriturvallisuusmääräyksen Vuokraveneiden laitteista ja varusteista (liitteenä).

Linkki kalastusoppaan ammattitutkinnon perusteisiin:

http://www.oph.fi/download/110971_kalastusopas_ammattitutkinto.pdf

Mikä on vuokravene?

Alusturvallisuuslain mukaan vuokravene on:

- ✓ huvikäyttöön vuokralle miehittynä tai miehittämättömänä tarjottava alus
- ✓ kuljettaa muussa kuin säännöllisessä liikenteessä enintään 12 matkustajaa

Vuokraveneitä eivät ole:

- ✓ purjevene, jonka rungon pituus on alle 5,5 metriä
- ✓ moottorivene, jonka moottoriteho on alle 15 kilowattia

- ✓ vuokraveneellä ei myöskään tarkoiteta vesiskootteria tai soutuvenettä

Taustaa

Alusturvallisuuslain (1686/2009) mukaan vuokravene on huvivenelain (1712/2015) soveltamisalaan kuuluva, huvikäyttöön vuokralle miehitettynä tai miehittämättömänä tarjottava alus, joka kuljettaa muussa kuin säännöllisessä liikenteessä enintään 12 matkustajaa.

Vuokraveneitä eivät ole purjeverene, jonka rungon pituus on valmistajan ilmoituksen mukaan alle 5,5 metriä tai moottorivene, jonka moottoriteho on moottorin valmistajan ilmoituksen mukaan alle 15 kilowattia. Vuokraveneellä ei myöskään tarkoiteta vesiskootteria tai soutuvenettä.

Vuokraveneen pituus

Huvivenelain soveltamisalaan kuuluvan vuokraveneen rungon pituus on sama kuin huvivenelaissa määritelty huviveneen rungon pituus, joka on sovellettavien yhdenmukaistettujen standardien mukaan mitattuna vähintään 2,5 metriä ja enintään 24 metriä.

Vanha vuokravene

Vanha vuokravene on vene, jonka peruskatsastus on tehty ennen 1.1.2010. Kaikki vanhat vuokraveneet voivat edelleen toimia vuokraveneinä.

Vanhojen vuokraveneiden rakenteen tulee täyttää niiden säännösten ja määräysten vaatimukset, jotka ovat olleet voimassa ja joita on sovellettu silloin, kun kyseinen vene on peruskatsastettu vuokraveneeksi.

Uusi vuokravene

Uusi vuokravene on huvivene, jonka peruskatsastus on tehty 1.1.2010 tai sen jälkeen. Vain huvivene, jolla on CE-merkintä, voidaan katsastaa uudeksi vuokraveneeksi.

Veneen rakentamisen jälkeinen vaatimustenmukaisuuden arviointi

Kun huvivenemääräyksen (TRAFI/10668/03.04.01.00/2015) 4.2 kohdan mukainen *rakentamisen jälkeinen vaatimustenmukaisuuden arviointi* on tehty ja *CE-merkintä* on kiinnitetty. Seuraavat veneet voidaan katsastaa vuokraveneiksi:

- ainoastaan kilpailutarkoitukseen tehty vene, jolla ei enää pelkästään kilpailla
- koekäyttöön tarkoitettu vene
- entinen työ-, kalastus- tai ammattivene taikka kaupallisessa toiminnassa ollut alus, joka ei ole aiemmin ollut huviveneenä
- entinen sota-alus
- yksityiseen omaan käyttöön rakennettu vene
- vene, joka uutena tai käytettynä tuodaan EU:n ulkopuolelta
- vene, johon on tehty merkittävä muutos.

Merkittäviä muutoksia ovat esimerkiksi:

- veneen moottorin vaihto teholtaan tai painoltaan suurempaan moottoriin kuin valmistaja on suositellut
- veneen runkoon tai päämittoihin vaikuttavat muutokset
- veneen kelluvuuteen ja vakavuuteen vaikuttavat muutokset.

Katsastus ja varusteet

Vuokraveneet jaetaan luokkiin riippuen veneen liikennealueesta ja koosta. Kotimaanliikenne jaetaan kolmeen liikennealueeseen alkaen suojaisilta vesiltä päätyen avomerialueelle. CE-merkityn veneen katsastuksessa sertifikaatin suunnitteluluokka ohjaa myös veneen soveltuvuutta eri liikennealueille.

Liikennealue ja veneen koko määrittää vaadittavat katsastusvarusteet. Näitä ovat mm. sammutusvälineet, pelastautumisvälineet, yhteydenpitovälineet, ankkurit ja navigointilaitteet. Näistä on säädetty tarkemmin Liikenteen turvallisuusviraston määräyksessä vuokraveneiden laitteista ja varusteista. Esitys uudeksi vesiliikennelajiksi on parhaillaan lausuntokierroksella.

Varusteiden säädöksistä löytyy tarkempia tietoja täältä:

https://arkisto.trafi.fi/filebank/a/1430120068/f34396d65a81ba41b78ecce7d325f8ed/17394-Perustelumuuisto_Vuokraveneiden_laitteet_ja_varusteet_24_4_2015_valmis.pdf

Miehitys

Laivaväkilain 1. päivänä heinäkuuta 2018 voimaantulleen muutoksen myötä vuokraveneitä koskevaa sääntelyä on kevennetty siten, että kotimaanliikenteessä liikennöiville vuokraveneille ei tarvitse enää hakea miehityksen vahvistamista eikä miehitystodistusta. Kansainvälisessä liikenteessä vuokraveneiden osalta miehitystä ei puolestaan enää vahvisteta kuudeksi kuukaudeksi, vaan toistaiseksi.

Huomioitavaa jos venematalla kalastetaan

Mikäli matkalla valmistetaan eväitä tai ruokaa, tulee valmistamiseen osallistuvilla henkilöillä olla *hygieniapassi*. Kalastusmatkoja järjestävällä yrittäjällä on myös oltava *turvallisuusasiakirja*, josta selviää, miten tulee toimia onnettomuuden sattuessa. Kun opas ottaa asiakkaita kalastamaan, rinnastetaan se kalastuskilpailua vastaavaksi järjestetyksi tilaisuudeksi. Kaikkeen opastoimintaan tarvitaan *lupa ammatin harjoittamiseen*, joka voi olla:

- ✓ vesialueen omistajan esim. osakaskunnan myöntämä lupa opastoimintaan. Tämän lisäksi tarvitsee jokaisella 18-64 vuotiaalla asiakkaalla olla kalastonhoitomaksu suoritettuna. Useammalla vavalla uistelua varten voi osakaskunta tai vesialueen omistaja myöntää erityislupia.
- ✓ alueellisen ELY-keskuksen myöntämä opaslupa, joka tarvitaan silloin kun viedään asiakkaita kalaan, joilla on vain kalastonhoitomaksu suoritettuna. ELY-keskus myöntää oppaalle 5 vuodeksi kerrallaan oikeuden viedä asiakkaita toimialueelleen kalaan. Maksu tästä toimiluvasta on ELY-keskuksen päätettävissä. Yleensä se on 100 euroa. Kun viiden vuoden

toimilupa on saatu, pitää oppaan maksaa vielä vuosittainen maksu siitä, että voi viedä asiakkaita kalastonhoitomaksulla kalaan. Tämä maksu, joka velvoittaa myös jälkiraportointiin ELY:lle, on 100 euroa.

- ✓ asiakkailta on myös oltava omat luvat eli kalastonhoitomaksu suoritettuna.

ELY:n huomioita kalastusmatkailusta

Kalastusmatkailu on kasvava toimiala. Kalastusmatkailuyritysten investointeihin ja liiketoiminnan kehittämiseen on käytettävissä ELY-keskuksen tukimuotoja. Kalastusmatkailuhankkeita on tuettu mm. maaseudun kehittämisrahastosta. Tukea hankkeille voi tiedustella myös oman alueen Leader-ryhmältä.

Kun kalastusmatkailuyrittäjä ottaa asiakkaita matkaansa rinnastetaan se kalastustapahtumaksi, johon tarvitaan joko vesialueen omistajan lupa tai ELY-keskuksen myöntämä opaslupa.

Kalastusoppaat voivat hakea ELY-keskukselta lupaa (Kalastuslaki 18 §) järjestää kalastusmatkailutilaisuuksia, joihin osallistuu enintään kuusi kalastajaa kerrallaan ja joissa harjoitetaan onkimista, pilkkimistä ja viehekalastusta. Lupa voidaan myöntää enintään 5 vuodeksi kerrallaan. Lisäksi asiakkaat tarvitsevat omat kalastuslupansa. Kalastusoppaan tulee lisäksi tarkistaa toiminnassa käytettävän aluksen rekisteröinti ja kuljettajan pätevyysvaatimukset Liikenteen turvallisuusvirastosta (Trafi).

Kalastusalusien rekisteröinti

Kaikki merialueella kaupallista kalastusta harjoittavat alukset sekä pelkästään vesiviljelyssä merellä käytettävät alukset tulee rekisteröidä kalastusalusrekisteriin. Rekisteriin kuulumisesta annetaan aluksen omistajalle rekisteriote ja kalastuslisenssi. Rekisteriä ylläpitää Varsinais-Suomen ELY-keskus. Kalastusalusrekisteriin voidaan merkitä vain suomalaisia aluksia.

Merialueella alukset rekisteröidään seuraaviin alusryhmiin:

- kokonaispituudeltaan alle 12 metrin pituiset kalastusaluukset (rannikkoaluukset)
- kokonaispituudeltaan vähintään 12 metrin pituiset kalastusaluukset (avomerialuukset)
- vesiviljelyaluukset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään rekisteritilalle alusryhmäkohtainen enimmäiskoko. Asetusta säädettyä otetaan huomioon kestäväälle kalastukselle asetetut vaatimukset sekä kalastusalusien kalastuskapasiteetin ja kalavarojen välinen tasapaino.

Myös sisävesillä kaupalliseen kalastukseen käytettävien alusten ja veneiden rekisteröinti on pakollista 12.12.2016 voimaan tulleen lain (Laki Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta) 1048/2016 mukaisesti. Sisävesialukset rekisteröidään alusryhmiin: 1 troolarit ja 2 muut alukset. Rekisteröinnin hoitaa Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Kalastusoppaat

Kalastusoppaan vene katsastetaan vuokraveneeksi. Vuokraveneen voi katsastaa Trafin virkamies tai sitten heidän sopimuskatsastajansa. Pienyrittäjälle sopimuskatsastajat tulevat huomattavasti edullisemmaksi. Luettelo katsastajista löytyy osoitteesta:

http://www.trafi.fi/merenkulku/tarkastukset_ ja_hyva_ksynnat/katsastukset/alusten_katsastukset

Vuokraveneen miehityksestä on säädetty laissa laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta mm. § 6 ja § 15.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091687>